

Rahavisailu

Osallistujamäärä: 2+

Kesto: 45 min

Materiaalit: Verkkototeutus: osallistavaan verkkosovellukseen, kuten *Mentimeteriin* tai *Kahootiin* tehty tietovisa, osallistujien älypuhelimet tai tietokone vastaamista varten.

Toteutus ilman verkkosovellusta: kysymysdiat ja vastaajille kynä ja vastauslomake vastaamista varten.

Rahavisailu on leikkimielinen pelillistetty oppimistehtävä, jossa käytetään pisteytystä ja kilpailullisuutta. Visailua voi käyttää raha-aiheeseen virittävänä oppituntina tai kevyenä testinä. Visailussa on yhteensä 12 helpohkoa, keskivaikeaa tai vaikeaa kysymystä. Visailu herättää kiinnostuksen raha-asioihin, ja sen avulla oppii uusia mielenkiintoisia asioita.

Visailun hintatiedot on kerätty elokuussa 2022, ja ne ovat suuntaa antavia hintoja. Mikäli haluat, voit tarkistaa omaa visailuasi varten juuri sen hetkiset, tarkat hinnat paikkakunnaltasi. Tehtävän lopussa on lisätietoa kysymyksistä ja vastauksista. Jokaisen kysymyksen kohdalla voidaan käydä lyhyt keskustelu aiheesta yhdessä.

Toteutus verkossa: Voit toteuttaa visailun sinulle tutussa verkko-osallistamisen sovelluksessa, kuten *Mentimeterissä* tai *Kahootissa*. Luo oma tietovisasi käyttäen oheisia kysymyksiä. Kehota visailijoita merkkamaan ylös tuloksia varten, kuinka monta oikeaa vastausta he saivat!

Toteutus ilman verkkosovellusta: Visailun voi toteuttaa paperin ja kynän avulla. Silloin vetäjä voi heijastaa valkotaululle visailun kysymykset nähtäville. Osallistajat merkitsevät vastauksensa vastauslomakkeeseen. Kysymykset, vastauslomake, lisätiedot ja tulokset löytyvät PDF-muodossa liitteenä.

Kysymykset

- 1. Kuinka paljon maksaa kevytmaitolitra keskimäärin ruokakaupassa?**
 - a. 0,50 €
 - b. 1,00 €
 - c. 3,00 €
- 2. Kuinka paljon maksaa energiajuoma?**
 - a. 1,00–2,50 €
 - b. alle 1,00 €
 - c. 3,50–5,00 €
- 3. Kuinka paljon maksaa normaalikokoinen take away-kahvi?**
 - a. 1,70 €
 - b. 2,50 €
 - c. 4,00 €
- 4. Kuinka paljon maksaa yksi kouluruoka-annos keskimäärin Suomessa?**
 - a. 0,49 €
 - b. 5,52 €
 - c. 2,81 €
- 5. Kuinka paljon maksaa yksiön vuokra Lahden keskustassa?**
 - a. 350 €
 - b. 600 €
 - c. 870 €
- 6. Kuinka paljon yhden opiskelijan opiskeluvuosi ammattiopistossa maksaa yhteiskunnalle?**
 - a. 7 951 €
 - b. 10 443 €
 - c. 2 880 €
- 7. Kuinka paljon pikamuotiliikkeen myymästä t-paidasta ompelija saa itselleen, jos t-paita maksaa 5 €?**
 - a. 2,50 €
 - b. 1,65 €
 - c. 0,02 €
- 8. Kuinka paljon rahaa suomalainen alle 45-vuotias henkilö käyttää ruokaan kuukaudessa keskimäärin?**
 - a. 164 €
 - b. 87 €
 - c. 254 €
- 9. Mitä tarkoittaa inflaatio?**
 - a. Hintojen nousua, saat vähemmän samalla rahalla kuin ennen.
 - b. Hintojen laskua, saat enemmän samalla rahalla kuin ennen.
 - c. Hintojen jäädytystä.
- 10. Mitä tarkoittaa nettotulot?**
 - a. Netissä tehtävästä työstä saatu palkka.
 - b. Palkka, joka jää käteen verojen jälkeen.
 - c. Kokonaispalkka, josta veroja ei ole otettu pois.
- 11. Mikä näistä on hyvää velkaa?**
 - a. Pikavippi
 - b. Kulutusluotto
 - c. Opintolaina
- 12. Kuinka tunteet vaikuttavat kuluttamiseen?**
 - a. Omien tunteiden tunnistaminen auttaa tekemään järkeviä kulutusratkaisuja.
 - b. Tunteet ja raha eivät kuulu yhteen.
 - c. Ostospäätökset kannattaa aina tehdä tunteella.

Tulokset

1–4 pistettä: Raha-asiat, mitä ne ovat?

No, se ei mennyt ihan putkeen! Kenties et kiinnittä huomiota hintoihin ja raha-asioihin? Tai sitten testiin oli tällä kertaa sattunut sellaisia tuotteita ja asioita, jotka eivät vaikuta sinun arkeesi. Hyvä puoli tässä on, että olet nyt toivottavasti hieman paremmin perillä tämänhetkisistä hinnoista ja rahaan liittyvistä asioista.

5–8 pistettä: Normi rahatietäjä!

Suoriudit testistä varsin hyvin! Tarkkailet selvästi hintoja ja tiedät suurin piirtein, mitä eläminen maksaa. Jonkin verran jäi parannettavaa, joten tarkkaile hintoja, uutisia ja kulutustasi. Tästä testistä opit lisää arvokkaita tietoja!

9–12 pistettä: Rahamestari!

Hienoa, se meni tosi hyvin! Tiedät, mitä tuotteet tällä hetkellä maksavat. Olet kiinnostunut erilaisten tuotteiden ja elämisen hinnoista ja seuraat niiden kehitystä. Hintatietouden lisäksi ymmärrät myös monipuolisesti kuluttamiseen liittyviä tekijöitä ja sanastoa. Tai sitten vain arvasit oikein. Niin tai näin, sait visasta uutta tietoa ja vahvistusta osaamiseesi!

Oikeat vastaukset ja lisätietoa

- b) 1,00 €.** Elokuussa 2022 kevytmaidon hinta vaihteli 0,85–1,10 € välillä riippuen valmistajasta ja kaupasta. Kysymyksessä käsitellään vain kevytmaidon, ei esimerkiksi laktoositonta maitoa. Lähde: www.prisma.fi
- a) 1,00–2,50 €.** Elokuussa 2022 tavallisimpien energijuomien hinta vaihteli välillä 1,00–2,53 €. Lähde: www.prisma.fi
- b) 2,50 €.** Hinta on poimittu kioskiketjulta, joka myy eniten take away -kahveja Suomessa. www.r-kioski.fi
- c) 2,81 €.** Kouluruoka-annoksen hinta voi vaihdella välillä 0,64–8,45 € riippuen koulusta. Keskimääräinen kouluruoka-annoksen hinta on kuitenkin 2,81 €. Lähde: <https://vos.oph.fi/rap/kust/v18/k05e6os.html>
- b) 600 €.** Hinta on poimittu elokuussa 2022 osoitteesta www.oikotie.fi. Voit muuttaa tähän oman paikkakuntasi tiedot.
- b) 10 443 €.** Suomessa valmentava koulutus ja ammatillinen perusopetus on opiskelijalle ilmaista. Vuonna 2019 yksi opiskeluvuosi ammatillisessa perusopetuksessa kustansi yhteiskunnalle 10 443 € yhtä opiskelijaa kohden. Lähde: *Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen kustannukset jatkoivat lievää kasvuaan. Opetushallitus* (www.oph.fi)
- c) 0,02 €.** Noin puolet paidan hinnasta valuu vaatekaupan kukkaraan ja kolmasosa brändille. Materiaaleihin kuluu noin 8 % ja kuljetuksiin 5 % paidan hinnasta. Ompelijan palkka on keskimäärin noin 0,4 % paidan hinnasta. Kun vaate on lähtökohtaisesti halpa, tekijälle ei jää paljonkaan tuosta summasta. Lähde: <https://yle.fi/uutiset/3-6887710>
- c) 254 €.** Kohtuulliseen syömiseen käytetään Suomessa 239 € (naiset) ja 269 € (miehet) kuukaudessa. Lähde: *Ruoka osana ihmisarvoista elämää 2020-luvun Suomessa.* (www.julkari.fi)
- a) Hintojen nousu.** Inflaatio tarkoittaa sitä, että rahan arvo laskee. Rahaa tarvitaan enemmän kuin ennen samojen tavaroiden ja hyödykkeiden ostamiseen.
- b) Palkka verojen jälkeen.** Nettopalkka eli käteen jäävä palkka tarkoittaa palkansaajan tilille palkkapäivänä maksettavaa rahasummaa. Nettopalkka saadaan vähentämällä bruttopalkasta pidätettävät verot ja muut maksut.
- c) Opintolaina.** Hyvä velka on sellaista, josta jää käteen jotain hyödyllistä vielä sittenkin, kun laina on maksettu pois. Opintolaina on edullista lainaa, jonka avulla saa itselleen ammatin, joten se tuottaa osaamista ja hyvinvointia. Pahaa velkaa ovat sen sijaan kuluttamiseen otetut luotot ja pikavipit. Lähde: *Hyvä velka ja paha velka. Millaista velkaa kannattaa ottaa?* (www.talousviisas.fi)
- a) Omien tunteiden tunnistaminen auttaa tekemään järkeviä kulutusratkaisuja.** Kuluttaminen ja tunteet ovat vahvasti yhteydessä. Teemme päätöksiä aina myös sen perusteella, miltä jokin asia tuntuu, vaikka emme aina ole siitä tietoisia. Raha-asioissa tunne on hyvä renki, mutta huono isäntä. Lähde: *Kulma – Kuluttajien ja kuluttajaosaamisen maailmaa oppimassa* (www.kkv.fi)